

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ
माननीय न्यायाधीश श्री हरिप्रसाद फुयाल
फैसला

०७२-RB-००३४

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहर भवन, ललितपुरको तर्फबाट ऐ. कार्यालयका प्रमुख कर
प्रशासक जगदीश रेग्मी ----- १

पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं.२ गैरीधारा स्थित श्री कसमस
सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. ----- १

प्रत्यर्थी
प्रतिवादी

मुद्दा:- आयकर(आ.व.२०६४।०६५)।

सुरु तहमा फैसला गर्ने :- माननीय अध्यक्ष श्री दिपक कुमार कार्की
लेखा सदस्य श्री भोला प्रसाद खकुरेल
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं।
फैसला मिति:- २०७०।०३।२७

राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको मिति २०७०।०३।२७ को फैसला उपर ठूला करदाता
कार्यालय, हरिहरभवन पुल्चोकले राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ बमोजिम अनुमतीको
निवेदन दिई अनुमती प्रदान भई पुनरावेदनको रोहबाट पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य
एवं ठहर यसप्रकार रहेको छः

तथ्य खण्ड

१. करदाता कसमस सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.ले आ.व.२०६४।०६५ को लागि आयकर ऐन,
२०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार

- रु.४,०१,९३,०१२।०९ नोक्सानी कायम गरी ठूला करदाता कार्यालयमा मिति ०६५।९।२९ मा आय विवरण पेश गरेको रहेछ।
२. करदाताको आ.व.२०६४।०६५ को सम्बन्धमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम समावेश गर्नु पर्ने आय समावेश नभएको कट्टी गर्न नपाइने खर्च दावी भएको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि रु.३३४५१६८८।५९ नोक्सानी कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्न नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ (६) बमोजिम करदाताका नाममा ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०६८।३।१३ मा जारी गरेको संशोधित कर निर्धारणको सूचना। उक्त सूचना करदाताले मिति २०६८।३।१७ मा बुझी लिएको।
  ३. सो सूचना बमोजिम संशोधित आय कायम गर्न नमिल्ने व्यहोरा अनुरोध गर्दै बुँदागत रुपमा आफ्ना जिकिरहरू साथ करदाताले ठूला करदाता कार्यालय मा पेश गरेको मिति २०६८।३।३० को जवाफ।
  ४. करदाताको आ.व. २०६४।०६५ को लागि मिति २०६८।३।१३ मा जारी कर निर्धारणको सूचनामा उल्लेख भएको संशोधित नोक्सानी रु.३,४३,८९,११५।५८ कायम गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम गर्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०६८।३।३१ मा भएको निर्णय। सो बमोजिम उक्त कार्यालयबाट करदाताको नाममा संशोधित कर निर्धारणको सूचना जारी गरेको।
  ५. उक्त निर्णय उपर चित्त नबुझाई करदाताले प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि आन्तरिक राजस्व विभागमा मिति २०६८।५।१३ मा दिएको निवेदन।
  ६. निवेदकको निवेदन, कार्यालयको प्रतिक्रिया तथा फाइल संलग्न कागजातका आधारमा व्यक्तिका नाममा जारी भएको विजकको प्रमाणको आधारमा कुनै खर्च कट्टी पाउनु पर्ने जिकिर कानूनसम्मत नहुँदा जिकिर पुग्न नसक्ने, सापटी लिएको Clinker/Fly सापटी सम्बन्धमा निवेदकको जिकिर नपुग्ने, बोनस सम्बन्धमा खर्च प्रमाणित गर्ने सबूद प्रमाण पेश हुन नआएको हुँदा जिकिर नपुग्ने, निर्व्याजी रुपमा दिएको पेशकी रकम व्यवसायिक प्रयोजनका लागि दिइएको पुष्टी हुने सबूद प्रमाण पेश हुन नआएकोले जिकिर नपुग्ने, हास खर्चको सम्बन्धमा सो खर्च कट्टी पाउने विवरण तथा प्रमाण पेश हुन नआएको साथै खाली बोराको बिलिङ्ग को लेखांकन एक्रुएल आधारमा लेखा राखे निवेदकको जिकिर कानून विपरित भएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा (३) को अधिनमा रही मिति २०६८।३।३१ मा जारी गरेको संशोधित कर निर्धारण आदेश

कानूनसम्मत देखिएको हुँदा निवेदकको निवेदन खारेज हुने ठहर्छ भन्ने आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०६८।११।३ मा भएको निर्णय।

७. देहायका शीर्षकमा उल्लेखित खर्च रकमहरू आयमा समावेश गर्ने र खर्च कट्टी नदिने गरी भएको ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय तथा सोलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति ०६८।११।३ को निर्णय बदर गरी पाँउ भनी करदाताको तर्फबाट राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँमा दायर भएको पुनरावेदन पत्र।

असम्बन्धित फर्मको विजकबाट लागत खर्च कट्टी लिएको	रु.२,०५,३२२।
Clinker र Flyash Borrowing गर्दा कच्चा पदार्थमा परेको लागत	रु.१०,९७,१४२।-
बोनस रकम	रु.५३,४४०१।-
व्याज	रु.२,८७,९४६।-
हास खर्च	रु.९,४४,८३५।-
मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणमा फरक परेको रकम	रु.३२,२८५।-
लागत खर्च तर्फ कट्टी दावी लिएको रकम	रु.१,५७,५००।-
विगत आ.व.मा Payable तर्फ देखाएको रकम	रु.३८५८।-

८. ठूला करदाता कार्यालयको मिति २०६८।३।३१ को संशोधित कर निर्धारण गर्ने निर्णय र सोलाई सदर गर्ने गरेको आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६८।११।३ को निर्णयमा Clinker र Flyash Borrowing. वापतको रकम आयमा समावेश गरेको, बोनस भनी लेखेको प्रोत्साहन रकम, व्याज खर्च, मूल्य अभिवृद्धि कर विवरणमा फरक परेको रकम र गत वर्षको खर्च भनी दावी भएको रकमको सम्बन्धमा गरेको निर्णय मिलेको नदेखिदा उल्टी हुने ठहर्छ। हास खर्चको हकमा पुनर्विचार गरी हेरी दिनु भनी लेखी पठाउनु। असम्बन्धित फर्म कम्पनीको नामबाट दावी गरिएको रकम र अग्रिम कर कट्टीको सम्बन्धमा शुरु कार्यालयले गरेको निर्णय मिलेकै देखिदा सदर हुने भन्ने समेत बेहोराको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँको मिति २०७०।०३।२७ को फैसला।

९. देहायका शीर्षकहरूमा भएको खर्च छुट दिने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँको निर्णय बदर गरी ठूला करदाता कार्यालयको निर्णय सदर गरी पाउँ भनी ठूला करदाता कार्यालयको यस अदालतमा पर्न आएको निवेदन।

(क) Clinker र fly-ash Borrowing गर्दा कच्चा पदार्थमा परेको लागत -----	रु.१०,९७,१४२।-
---	----------------

- (ख) बोनस रकम ----- रू.५३,४४०।-
- (ग) व्याज ----- रू.२,८७,९४६।-
- (घ) सम्पत्तितर्फ देखाएको रकम ----- रू.३२,२८५।-
- (ङ) लागत खर्च कट्टी ----- रू.१,५७,५००।-
- (च) हास खर्च रकम ----- रू.९,४४,८४५।- पुनर्विचार गर्नु भन्ने निर्णय।

१०. यसमा यसै लगाउको २०७०-LE-०१५१ को निवेदनमा अनुमति पाउने आदेश भएकोले प्रस्तुत निवेदन समेत उक्त निवेदनसँग अन्तरप्रभावी रहेको देखिँदा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ बमोजिम पुनरावेदन दर्ता गर्ने अनुमति प्रदान गरिदिएको छ भन्ने यस अदालतबाट मिति २०७२।०४।१३ मा भएको आदेश।

ठहर खण्ड

११. नियमबमोजिम पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदन सहितका मिसिलहरु अध्ययन गरियो।
१२. पुनरावेदक वादी ठूला करदाता कार्यालयको तर्फबाट उपस्थित विद्वान सह-न्यायाधिवक्ता श्री अच्युतमणी न्यौपानेले राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंले प्रतिवादी कसमस सिमेन्टको खुद आयमा समावेश गर्ने गरी भएको निर्णयलाई केही उल्टी गरी Clinker र fly ash Borrowing गर्दा कच्चा पदार्थमा परेको लागत, बोनस रकम, व्याज, सम्पत्तितर्फ देखाएको रकम, लागत खर्च कट्टीलाई मिन्हा दिने र हास खर्च पुनर्विचार गर्नु भनी भएको निर्णय बदर गरी ठूला करदाता कार्यालयको निर्णय सदर गरी पाउँ भनी बहस गर्नुभयो।
१३. त्यसैगरी प्रत्यर्थी कसमस सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. का तर्फबाट उपस्थित विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री महेश कुमार थापाले राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको निर्णय मिलेकै हुँदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।
१४. विद्वान कानून व्यवसायीहरुको बहस समेत सुनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौं मिति २०७०।०३।२७ ले गरेको निर्णय मिले नमिलेको के रहेछ ? पुनरावेदक वादी ठूला करदाता कार्यालय, काठमाडौंको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्छ, सक्दैन ? हेरी सोही विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
१५. निर्णयतर्फ विचार गर्दा, Clinker र fly-ash Borrowing गर्दा कच्चा पदार्थमा परेको लागत रू.९०,६७,२८७।- मा मुनाफा दर १२.१०% ले हुने रकम समेत रू.१०,९७,१४२।-

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७(२) बमोजिम करयोग्य आयमा समावेश गर्नुपर्ने भन्ने सम्बन्धमा हेर्दा, करदाता कसमस सिमेन्टले आफ्नो व्यवसायीक उत्पादनमा प्रयोग हुने सामान खरिद गरेको कच्चा पदार्थ Clinker र fly-ash Borrowing विवेक शर्मा भन्ने व्यक्तिलाई सापटी दिएको भन्ने छ। निज विवेक शर्मा भन्ने व्यक्तिलाई के कुन प्रयोजन र उद्देश्यका लागि सापटी दिएको हो भन्ने कुरा करदाताले खुलाउन सकेको पाइँदैन। आफ्नो व्यवसाय संचालन गर्नका लागि खरिद भएको रू.९०,६७,२८७।- बराबरको कच्चा पदार्थ जुन सिमेन्ट उद्योगमा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ हो, त्यो कच्चा पदार्थ सिमेन्ट उद्योगलाई सापटी दिएको भन्ने पनि देखिँदैन। प्रस्तुत मुद्दाका करदाताले सिमेन्ट उद्योगमा प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ असम्बन्धित व्यक्तिलाई सापटी दिएको भन्ने देखिन्छ, त्यो कच्चा पदार्थ लाने व्यक्तिले सो कच्चा पदार्थ सिमेन्ट उद्योगमा नै प्रयोग भएको भन्ने स्पष्ट आधार देखाउनुपर्ने हुन्छ। सापटी भन्ने शब्दले मात्र कर छुट हुन जाने स्थिती रहन सक्ने हुँदैन। अन्यथा सापटी भन्ने शब्दले विक्री गरी मुनाफा प्राप्त भएको हो भन्ने रहन जाने हुन्छ। यस्तो कारोबारका सम्बन्धमा प्रत्यर्थी करदाताले कच्चा पदार्थ सिमेन्ट उद्योगलाई नै दिएको हो भन्ने यथेष्ट प्रमाण देखाउनुपर्ने हुन्छ। अतः सो कुरा प्रत्यर्थी करदाताले पुष्ट्याई गर्न नसकेको अवस्थामा सो सापटी दिएको भनिएको कच्चा पदार्थको हुन आउने रकम बराबरको र सो मा हुने मुनाफा समेत जोडी हुन आउने रकम रू.१०,९७,१४२।- खुद आयबाट मिन्हा दिनेगरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँको निर्णय मिलेको देखिन नआई सो रकम खुद आयमा समावेश हुने ठहर्छ।

१६. त्यसैगरी बोनस रकम रू.५३,४४०।- खुद आयमा समावेश हुन नसकी मिन्हा दिने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँको फैसला बदर गरी पाउँ भन्ने ठूला करदाता कार्यालयको पुनरावेदन जिकिर सम्बन्धमा हेर्दा, प्रत्यर्थी करदाताले विवादित रकम बोनस ऐन, २०३० बमोजिम बोनस वितरणको रकम नभई उद्योगको निर्णयानुसार उद्योगमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई Performance Based incentive वितरण गरिएको भन्ने प्रत्यर्थी करदाताको आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को जवाफमा र प्रशासकीय पुनरावलोकनको निवेदनमा समेत उल्लेख गरेको देखिन्छ। पुनरावेदक ठूला करदाता कार्यालयले सो विवादित रकम बोनस ऐन अन्तर्गत कै रकम हो भनी स्पष्ट भन्न र लेख्न सकेको पनि पाइँदैन। आफ्नो उद्योग प्रतिष्ठानमा कार्यरत कर्मचारीलाई प्रोत्साहित गर्नका लागि प्रोत्साहन रकम वितरण गर्नलाई कानूनले बन्देज लगाएको पनि नदेखिएको अवस्थामा प्रोत्साहन वापतको रकमलाई बोनस ऐन अन्तर्गतको रकम भनी परिभाषित गरी खुद

आयमा समावेश गर्ने गरेको निर्णय उल्टी गरी सो रकम खुद आयमा समावेश हुन नसकी मिन्हा दिने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको फैसला मिलेकै देखियो।

१७. त्यसैगरी निर्व्याजी रुपमा दिएको पेशकी रकम व्यवसायिक रुपमा दिएको पुष्टी नहुने रकमको व्याज वापतको रू.२,८७,९४६। - खुद आयबाट मिन्हा दिने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको फैसला नमिलेको भन्ने ठूला करदाता कार्यालयको पुनरावेदन जिकिर सम्बन्धमा हेर्दा, प्रत्यर्थी करदाता कसमस सिमेन्टले विवादित पेशकी दिएको रकम वस्तु आपूर्तिका लागि वस्तु आपूर्ति गर्नेलाई Advance दिएको सो पेशकी लिने सम्बन्धित पक्षले वस्तु आपूर्ति गरिसकेको र पेशकी समेत फरफारक भइसकेको भन्ने देखिन्छ। कुनै उद्योग प्रतिष्ठानले व्यवसायिक कारोबार संचालनका लागि Advance दिन कुनै कानूनले बन्देज लगाएको पाइँदैन। उद्योगले Advance दिई Advance अनुसारको सामान प्राप्त भइसकेको र सो रकम फरफारक भइसकेको भनी प्रत्यर्थी करदाताको आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को जवाफमा उल्लेख भएको देखिँदा सो रकम व्याज खर्च मिनाहा नहुने भन्ने ठूला करदाता कार्यालयको निर्णय उल्टी गरी सो रकम खुद आयमा समावेश हुन नसकी छुट दिने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको निर्णयलाई अन्यथा भन्न मिल्ने देखिएन। तसर्थ सो रकम १छुट दिने निर्णय मिलेकै देखियो।
१८. त्यसैगरी सम्पत्तितर्फ देखाएको रकम भनी रू.३२,२८५।— छुट दिने गरी भएको निर्णय नमिलेको भन्ने ठूला करदाता कार्यालयको पुनरावेदन जिकिरतर्फ हेर्दा, करदाता कसमस सिमेन्टले मूल्य अभिवृद्धि कर विवरण र मूल्य अभिवृद्धि कर दायित्वको लेखाङ्कन गरिँदा अंकमा फरक परेको र अन्तिम कर निर्धारणपूर्व नै हिसाब मिलान गरिसकेको हुँदा भनी प्रत्यर्थी करदाताले दफा १०१ को जवाफमा उल्लेख गरेको देखिन्छ। करदाताले विक्री लुकाएको अवस्था नदेखिएको र सो फरक रकम भुल सुधार (Correction) गरिसकेको देखिएको अवस्थामा वास्तविक र वस्तुनिष्ठ रुपमा करदातालाई कर लगाउनु वाञ्छनिय हुने तर पुनरावेदक ठूला करदाता कार्यालयले अस्वभाविक रुपमा लगाएको देखिँदा सो रकम खुद आयबाट छुट दिने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौंको निर्णयलाई अन्यथा भन्न सकिने अवस्था रहँदैन।
१९. त्यसैगरी लागत खर्च कट्टी दावी गरिएको भनिएको रू.१,५७,५००। - खुद आयबाट मिन्हा दिने निर्णय मिलेन भन्ने पुनरावेदन जिकिरतर्फ हेर्दा, करदाता उद्योगले युनाइटेड पोलिसियाक्सबाट मिति २०६४।०३।२५ मा विजक नं.७६० बाट खाली बोरा खरिद गरी यस आ.व.मा लागत खर्च दावी गरिएको पाइन्छ। करदाताले आर्थिक वर्षको अन्तमा सामान खरिद गरेको देखिएको तथा अर्को आ.व. को शुरुमा विल प्राप्त भइ पछिल्लो आ.व. मा भुक्तानी भएको अवस्थामा आर्थिक

वर्षको अन्त्यमा खरिद भएका सामानहरूको भुक्तानी पछिल्लो आ.व. को शुरुमा हुनसक्ने भनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँबाट सो रकम खुद आयबाट मिन्हा दिने गरी भएको निर्णय मिलेकै देखियो।

२०. त्यसैगरी हास खर्च रू.९,४५,८४५।- लाई पुनः विचार गर्नु भन्ने राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँको निर्णय मिलेन भन्ने ठूला करदाता कार्यालयको पुनरावेदन जिकिरतर्फ हेर्दा, करदाताको विवादित वर्षमा एउटै शिर्षकमा दोहोरो पर्ने गरी माग खर्च गरेको देखिएको भनी सो रकम अमान्य गर्न नमिल्ने भन्ने जिकिर रहेको पाइन्छ। सो सम्बन्धमा करदाताको जिकिर अनुसार निजको हास खर्च दोहोरो परेको हो वा होइन ? यदी दोहोरो खर्च माग गरिएको भए हेरी पुनर्विचार गर्नु भनी राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँबाट भएको निर्णयलाई अन्यथा भन्न मिल्ने देखिँदैन।
२१. तसर्थ, राजस्व न्यायाधिकरण, काठमाडौँबाट भएको मिति २०७०।०३।२७ को निर्णय केही उल्टी भई Clinker र fly-ash Borrowing को रकम खुद आयमा समावेश हुने र अन्य शिर्षकहरूमा पुनरावेदक वादी ठूला करदाता कार्यालयको पुनरावेदन जिकिर पुग्न नसक्ने ठहर्छ। प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी यो फैसला विद्युतिय प्रणालीमा अपलोड गरी मिसिल नियमानुसार बुझाइदिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत(उपसचिव): इन्द्रबहादुर कठायत र भेषराज भट्टराई

कम्प्युटर अपरेटर: राधिका घोरासाइने

इति सम्बत् २०७९ साल भदौ १३ गते रोज २ शुभम् ----- ।